

تغییر منابع بودجه؛ تفاوت اصلی در چیست؟

معمولاً در نگاه نخست لوايح بودجه را از نظر منابع و مصارف مقایسه می‌کنند. آنچه که در جدول زیر آمده منابع عمومی لوايح بودجه از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱ است. منابع بودجه عمومی از ۳۲۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۶ به ۸۴۰ هزار میلیارد

در سال ۱۴۰۰ و ۱۳۷۱ هزار میلیارد تومان در ۱۴۰۱ رسیده است. همان طور که مشخص است در لایحه بودجه سال آتی منابع عمومی بودجه افزایش قابل توجهی نسبت به لوايح سال‌های گذشته داشته است. این افزایش بیش از همه مربوط به افزایش درآمدها است. دولت سیزدهم روی بالا بردن درآمدهای پایدار، بویژه

درآمدهای مالیاتی حساب ویژه‌ای باز کرده است. درآمدهای بودجه عمومی از ۳۱۷ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به ۶۶۴ هزار میلیارد تومان در لایحه سال آینده رسیده است. افزایش درآمدهای پایدار، یعنی کاهش وابستگی بودجه به نفت و تحقق یکی از اهداف اصلی اصلاح ساختار بودجه است.

منابع عمومی لایحه بودجه از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱ (هزار میلیارد تومان)

سال	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
درآمدها	۱۶۰	۱۹۳	۲۰۸	۲۶۱	۳۱۷	۶۶۴
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۱۶	۱۰۶	۱۴۸	۹۸	۲۲۵	۴۰۸
واگذاری دارایی‌های مالی	۴۴	۶۸	۵۱	۱۲۵	۲۹۸	۲۹۹
جمع منابع عمومی	۳۲۰	۳۶۷	۴۰۷	۴۸۴	۸۴۰	۱۳۷۱

کاهش مصارف و مدیریت هزینه‌ها

در جدول زیر میزان مصارف عمومی دولت قبل، از ۱۳۹۶ تا امسال و مصارف لایحه ۱۴۰۱ آمده است. اعداد و ارقام این جدول بیانگر روند صعودی مصارف عمومی دولت‌ها است، به طوری که از ۳۲۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۶ به ۸۴۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ و ۱۳۷۱ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۱ رسیده است که رشد قابل توجه و چند برابری طی تنها ۶ سال را نشان می‌دهد. در اینجا نیز نکته قابل توجه جهش تقریباً

دو برابری مصارف عمومی دولت در سال جاری به نسبت سال ۱۳۹۹ است. مصارف بودجه از ۴۸۴ هزار میلیارد تومان به ۸۴۰ هزار میلیارد تومان رسیده است. نکته مهم و سؤال برانگیز این است که مصارف لایحه ۱۴۰۱ نیز افزایش زیادی را نسبت به امسال و سال‌های گذشته نشان می‌دهد. اگر به دقت به اعداد و ارقام جداول نگاه کنیم، متوجه می‌شویم که افزایش مصارف در لایحه ۱۴۰۰ که توسط دولت گذشته ارائه شده به خاطر بالا رفتن هزینه‌ها است. این در حالی است

که افزایش مصارف لایحه ۱۴۰۱ به دلیل بالا رفتن بودجه عمرانی است که بیش از دو و نیم برابر شده است. تاجایی که مصارف عمومی به بودجه عمرانی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط باشد، نکته مثبتی در بودجه بوده در راستای سیاست اصلاح ساختار بودجه قرار دارد، اما اگر هزینه‌ها بخش زیادی از این مصارف را تشکیل دهد موضوع ایراد پیدا می‌کند. زیرا کسری بودجه و تورم از پیامدهای اصلی آن خواهد بود.

مصارف عمومی لایحه بودجه از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱ (هزار میلیارد تومان)

منابع	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
هزینه‌ها	۲۳۶	۲۷۶	۳۲۰	۳۶۷	۶۳۷	۹۶۵
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۶۳	۶۰	۶۲	۷۰	۱۰۳	۲۵۲
تملك دارایی‌های مالی	۲۱	۳۱	۲۵	۴۷	۱۰۰	۱۵۵
جمع مصارف عمومی	۳۲۰	۳۶۷	۴۰۷	۴۸۴	۸۴۰	۱۳۷۱

مدیریت هزینه‌ها و کنترل روند افزایشی آن

یکی از مصادیق بارز اصلاح ساختار بودجه مدیریت و کاهش هزینه‌ها است. تا زمانی که درآمدهای نفتی زیاد بود دولت‌ها

معمولاً به این منبع درآمدی دست درازی می‌کردند. این در حالی بود که منطق اقتصادی حکم می‌کند درآمدهای نفتی صرف امور زیربنایی شود و نه هزینه‌های جاری.

در جدول زیر رشد هزینه‌های جاری دولت در سال‌های مختلف آمده است. این رشد از ۱۶/۹۴ درصد در سال ۱۳۹۷ تا ۷۳/۵۶ درصد در سال ۱۴۰۰ و ۵۱/۴۹ درصد در لایحه ۱۴۰۱ اعداد متفاوتی را نشان می‌دهد.

روند تغییر هزینه‌های لوايح بودجه در سال‌های مختلف (هزار میلیارد)

سال	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
هزینه‌ها	۲۳۶	۲۷۶	۳۲۰	۳۶۷	۶۳۷	۹۶۵
درصد تغییر	...	۱۶/۹۴	۱۵/۹۴	۱۴/۶۸	۷۳/۵۶	۵۱/۴۹